Hur Sverige styrs

Regeringsformen 1 kap Statsskickets grunder

Olof Petersson

Sammanfattning

Den offentliga makten
- Tilldela makt
- Fördela makt
- Begränsa makt

Statsskickets principer

Hur staten styrs

Den offentliga maktens gränser

Bakgrund

Regeringsform 1809–1974
- § 1 ”Sveriges rike skall styras av en konung”

Ny regeringsform 1974
- Författningsutredningen (SOU 1963:16)
- Delreform, nytt valsystem 1970
- Grundlagberedningen (SOU 1972:15)
- Ny regeringsform börjar gälla 1975
- Ändringar och tillägg
- Reviderad RF 2010

Grundläggande principer

RF 1:1

1 § All offentlig makt i Sverige utgår från folket.

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse.

Den offentliga makten utövas under lagarna.

Folksuveränitet

Hur folkstyrelsen är tänkt att fungera

Fri åsiktsbildning
Allmän och lika rösträtt
Representativ demokrati
Parlamentarism
Kommunal självstyrelse

Rättsstat: ”Land ska med lag byggas”

Konstitutionell demokrati

Målsättningsparagraf

RF 1:2

2 § Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa.

Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

Det allmänna ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden samt värna den enskildes privatliv och familjeliv.

Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara. Det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person.

Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.

1. Alla människors lika värde och den enskildes frihetssfär.
2. Välfärd: personlig, ekonomisk, kulturell, social.
3. God miljö och hållbarhet.
4. Demokrati och skyddet för den enskilde.
5. Delaktighet och jämlikhet, mot olika former av diskriminering.
6. Skydd för det samiska folket och nationella minoriteter.

Svenska värderingar

RF 2 kap. Grundläggande fri- och rättigheter
Europakonventionen

Fyra grundlagar

RF 1:3

3 § Regeringsformen, successionsordningen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är rikets grundlagar.

Regeringsformen	RF	1974
Successionsordningen	SO	1810
Tryckfrihetsförordningen	TF	1949
Yttrandefrihetsgrundlagen	YGL	1991

Riksdagen

RF 1:4

4 § Riksdagen är folkets främsta företrädare.
Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas. Riksdagen granskar rikets styrelse och förvaltning.

Folksuveränitet + representativt statsskick

Lagstiftningsmakt
Finansmakt: skatt och budget
Kontrollmakt

RF 3 kap. Riksdagen
RF 4 kap. Riksdagsarbetet
RF 8 kap. Lagar och andra föreskrifter
RF 9 kap. Finansmakten
RF 13 kap. Kontrollmakten
RO Riksdagsordningen

Statschefen

RF 1:5

5 § Konungen eller drottning som enligt successionsordningen innehar Sveriges tron är rikets statschef.

1975–2010
5 § Konungen är rikets statschef.

Statschef

Monarki

Successionsordningen (SO 1810)
RF 5 kap. Statschefen

Regeringen

RF 1:6

6 § Regeringen styr riket. Den är ansvarig inför riksdagen.

Den styrande makten (verkställande)

Parlamentarism

RF 6 kap. Regeringen
RF 7 kap. Regeringsarbetet

Kommuner

RF 1:7

7 § I riket finns kommuner på lokal och regional nivå.

Riket *(sedan 1000-talet: makt och territorium)*

Kommun *(folkvalda självstyrelseorgan)*

Lokal nivå: kommuner
Regional nivå: regioner (landsting)

RF 14 kap. Kommunerna

Geografisk nivå	Staten	Regioner	Kommuner
Riket	**Riksdag, regering**	SKL	SKL
Län (21)	Länsstyrelser	**REGIONER**	Kommunförbund
Kommun (290)	Lokalmyndigheter	Sjukvårdsområden	**KOMMUNER**

Rättskipning och förvaltning

RF 1:8

8 § För rättskipningen finns domstolar och för den offentliga förvaltningen statliga och kommunala förvaltnings-myndigheter.

Rättskipning: domstolar

Förvaltning: förvaltningsmyndigheter
- Statliga
- Kommunala (i regioner och kommuner)

Den offentliga sektorn

RF 11 kap. Rättskipningen
RF 12 kap. Förvaltning

Rättsstaten

RF 1:9

9 § Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.

Rättsstatens krav på den offentliga makten

Likhet inför lagen

Saklighet och opartiskhet (objektivitet)

Varför ska man följa lagen?
Styrelse genom lag, inte genom någon högre makt
Styrelse genom lag, inte genom personlig makt
Legal-rationell auktoritet

Internationellt samarbete

RF 1:10

10 § Sverige är medlem i Europeiska unionen. Sverige deltar även inom ramen för Förenta nationerna och Europarådet samt i andra sammanhang i internationellt samarbete.

EU-medlem

FN
Europarådet
Annat internationellt samarbete

RF 10 kap. Internationella förhållanden
RF 15 kap. Krig och krigsfara

Hur Sveriges styrs

Olof Petersson

https://www.youtube.com

www.olofpetersson.se/hursverigestyrs

hursverigestyrs@gmail.com

Senast ändrad 2019-09-16